

Knihovnicko-informační zpravodaj U Nás

Vyšlo: 12.12.2005

Číslo: Ročník 15 (2005), Číslo 4

Sekce: Z knihovnických organizací

Název článku: Co je a k čemu slouží Ústřední knihovnická rada

Autor: Vít Richter

Zdroj: <http://unas.svkhk.cz/clanek.asp?id=610>

Co je a k čemu slouží Ústřední knihovnická rada

Vít Richter

Ústřední knihovnická rada (dále jen ÚKR) není v českém knihovnictví nějakým nováčkem, ale přesto se může stát, že její činnost uniká každodenní pozornosti. Z hlediska historie se její vznik odvíjí od v pořadí druhého knihovního zákona, tj. zákona o jednotné soustavě knihoven č. 53/1959 Sb. V tomto zákonu je ÚKR vymezena jako **„poradní, iniciativní a koordinační orgán ministra školství a kultury pro zásadní otázky knihoven jednotné soustavy“**. Zajímavé je, že ačkoliv při vzniku zákona o jednotné soustavě bylo do federalizace tehdejšího socialistického Československa téměř deset let, v samotném zákonu bylo určeno, že ÚKR bude ustavena jak při celostátním ministerstvu kultury, tak i při úřadu pověřence školství a kultury na Slovensku.

Při přípravě nového knihovního zákona koncem 90. let minulého století usilovala knihovnická komunita o to, aby institut poradního orgánu ministra kultury pro oblast knihoven a knihovnictví zůstal zachován. Nebudeme si dělat velké iluze o tom, čemu v podstatě sloužila ÚKR v období socialismu, protože celé knihovnictví bylo podřízeno především vládnoucí ideologii. To však nemění nic na tom, že se jednalo také o odborný orgán, který v určitých mezích mohl ovlivňovat aktivity ministerstva kultury a státu ve vztahu ke knihovnám. Paradoxem demokratického vývoje proto bylo, že při přípravě nového knihovního zákona Ministerstvo kultury ČR a jmenovitě ministr kultury Pavel Dostál vyvinul mimořádné úsilí o to, aby ÚKR v knihovním zákonu zakotvena nebyla. Trochu podivným cílem tehdejšího ministra bylo vymýtit jakékoliv poradní orgány, které by ze zákona měly právo nějakým způsobem ovlivňovat Ministerstvo kultury. V dramatických diskuzích o obsahu a pojetí knihovního zákona se nakonec podařilo, že při projednávání návrhu zákona v legislativní radě vlády bylo Ministerstvu kultury uloženo, aby ustanovení o ÚKR bylo do zákona doplněno. To také zřejmě přispělo k tomu, že ÚKR je ve stávajícím zákonu zmíněna jaksi mimoděk, bez jasné specifikace svého poslání. Ustanovení § 15 odst. 2 totiž pouze říká, že **„Pro stanovení prioritních oblastí poskytování dotací si ministerstvo vyžádá stanovisko Ústřední knihovnické rady, kterou ministerstvo zřídí, vydá její stanovky a jednací řád“**. Doslova podle zákona tedy má ÚKR pouze jedinou funkci, a to vyslovovat se ke stanovení prioritních oblastí pro poskytování dotací. Přesnou specifikaci úlohy ÚKR vymezují až její stanovky a jednací řád, který v článku I říká, že **ÚKR je poradním, iniciativním a koordinačním orgánem ministra kultury ČR pro oblast knihovnických a informačních služeb, knihovnictví a knihoven**. Článek II potom blíže specifikuje její úkoly:

1. Rada se vyjadřuje k zásadním programovým, legislativním a normativním záměrům v oblasti knihovnictví. Ve spolupráci s příslušným odborem MK ČR předkládá ministru kultury ČR návrhy na řešení zásadních problémů knihovnictví v České republice.

2. Rada se vyjadřuje ke stanovení prioritních oblastí poskytování dotací provozovatelům knihoven a k náplni programů MK ČR určených k rozvoji knihovnictví.

3. Rada zpracovává návrhy a doporučení týkající se postavení, funkce a mezirezortní kooperace knihoven poskytujících veřejné knihovnické a informační služby.

Členy ÚKR jmenuje ministr kultury z řad odborníků, zástupců profesních sdružení a představitelů institucí z oblasti knihovnictví. Počet členů rady není nijak omezen. Pokud jde o složení, není předem dán nějaký klíč, ale postupně se složení ustálilo tak, že v ÚKR jsou zastoupeni představitelé všech knihovnických sdružení (SKIP, SDRUK, AKVŠ) a ředitelé všech ústředních knihoven (Národní knihovna, Státní technická knihovna, Národní lékařská knihovna, Knihovna AV ČR, Knihovna Uměleckoprůmyslového musea) a dále výběrově ředitelé krajských knihoven a městských knihoven.

ÚKR se schází zpravidla třikrát ročně a na jejích zasedáních jsou probírány především nejobecnější otázky rozvoje knihoven v ČR. Jednání ÚKR se za Ministerstvo kultury zúčastňuje vedení Odboru umění, knihoven a kinematografie a také příslušný náměstek ministra kultury. V minulých letech se ÚKR intenzivně věnovala zpracování Koncepce rozvoje knihoven v ČR na léta 2004 – 2010, která byla v loňském roce přijata vládou a stala se klíčovým strategickým dokumentem pro všechny knihovny. Pravidelným bodem jednání je také otázka rozdělení finančních prostředků na dotační programy Ministerstva kultury, zejména programu VISK. V posledním období se na pořad jednání dostává zásadní diskuse k novele knihovního a autorského zákona a příprava podkladů pro vyjednávání o novelách.

Ukazuje se, že nově zformovaná ÚKR vytváří velmi užitečnou platformu pro komunikaci mezi knihovnami a Ministerstvem kultury. Stále častěji se daří dohadovat společné postupy v klíčových otázkách. To se v poslední době například velmi pozitivně odrazilo při přípravě novely autorského zákona. Společné stanovisko ÚKR k novele autorského zákona bylo rozesláno na nejdůležitější připomínková místa a podstatně ovlivnilo stanovisko řady orgánů. To potom umožnilo, že požadavky knihoven bylo nutno podrobně projednat a hledat přijatelná řešení. ÚKR se ve vybraných případech obrací s aktuálními problémy například na ministra kultury nebo také na poslance a další politiky. Typickým příkladem těchto aktivit je upozorňování na problematiku financování dotačních programů pro knihovny, které má v posledních letech sestupnou tendenci.

Veškeré informace o činnosti a složení ÚKR lze nalézt na webové stránce „**Informace pro knihovny**“ <http://knihovnam.nkp.cz/> v záložce „Spolky, sdružení, poradní orgány“. V časopisu Čtenář jsou pravidelně zveřejňovány aktuální informace ze zasedání ÚKR. S dotazy nebo podněty je možno se obrátit na předsedu ÚKR nebo její členy.

Současné složení Ústřední knihovnické rady

Předseda:

PhDr. Vít Richter - ředitel Knihovnického institutu Národní knihovny ČR, předseda Svazu knihovníků a informačních pracovníků ČR

Členové:

PhDr. Helena Bouzková - ředitelka Národní lékařské knihovny

PhDr. Zdeňka Riedlová - ředitelka Krajské knihovny Františka Bartoše ve Zlíně

Mgr. Vlastimil Ježek - ředitel Národní knihovny ČR

PhDr. Ivana Kadlecová - ředitelka Knihovny Akademie věd ČR

PhDr. Šárka Kašpárková - ředitelka Knihovny Kroměřížska

doc. PhDr. Jaromír Kubíček, CSc. - ředitel Moravské zemské knihovny, předseda SDRUK

Ing. Libuše Nivnická - ředitelka Knihovny J. Mahena v Brně

PhDr. Jarmila Okrouhlíková - ředitelka Knihovny Uměleckoprůmyslového musea

PhDr. Richard Papík, PhD. - ředitel Ústavu informačních studií a knihovnictví FF UK

Mgr. Jan Pěta - ředitel Knihovny města Hradce Králové

Ing. Lea Prchalová - ředitelka Moravskoslezské vědecké knihovny v Ostravě

PhDr. Barbora Ramajzlová - předsedkyně sekce vysokoškolských knihoven při Radě vysokých škol

RNDr. Tomáš Řehák - ředitel Městské knihovny v Praze

Ing. Martin Svoboda - ředitel Státní technické knihovny

PhDr. Jaroslav Vyčichlo - ředitel Studijní a vědecké knihovny Plzeňského kraje

Stanovy a jednací řád Ústřední knihovnické rady České republiky [online]. Praha : Ministerstvo kultury ČR, 2002, 10.3.2002 [cit. 2005-11-07]. Text v češtině. Dostupný z WWW: <http://knihovnam.nkp.cz> .

© 2000-2004 Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové · pujcovna@svkhk.cz
· knihovna@svkhk.cz · studovna@svkhk.cz · <http://www.svkhk.cz>